

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE
KOMISIJA ZA VARSTVO GORSKE NARAVE
USPOSABLJANJE ZA : VARUH GORSKE NARAVE
Datum: 27.11.2011

PO POTI DVEH SLAPOV

(SEMINARSKA NALOGA)

MENTOR: MARJETA KERŠIČ SVETEL

AVTOR: ANTON PROSEN

KAZALO

SEZNAM SLIK -----	2
UVOD -----	3
ZGODOVINA VIŠNJE GORE -----	4
LEGENDA O POLŽU -----	5
OPIS POTI -----	6
LEGENDA O SLAPU KOSCE -----	10
BIOLOŠKI POMEN LEHNJAKA -----	10
KAMNINE -----	10
ZAKLJUČEK -----	12
VIRI -----	13

SEZNAM SLIK

Označena pot dveh slapov

Mesto Višnja Gora

Polž z verigo

Farna cerkev svetega Tilna

Kapelici v Dednem dolu s križevim potom

Slap potoka Višnjice

Markacija

Območje medveda

Kucelj najvišja točka poti – razgledni stolp

Slap Kosce

Brvi na potoku kosce

UVOD

Sem član planinskega društva polž Višnja Gora, zato sem se odločil opisati Pot dveh slapov, katero je trasiralo naše društvo. Odprli so jo leta 2005, na deveto obletnico društva. Ima tri kontrolne točke, dolga je 15 km. Trasa poteka po domači občini Ivančna Gorica, manjši del poti pa zaide v občino Grosuplje. To pot bom opisal, ker je zelo nepoznana, slikovita, razgibana, z manjšimi vzponi in spusti, skrita v severozahodnem delu občine.

Slika: Označena Pot dveh slapov

ZGODOVINA VIŠNJE GORE

Najdbe iz prehoda bronaste dobe v železno dobo dokazuje, da so okolico Višnje Gore že zgodaj poseljevali Iliri in Kelti. Najdbe hranijo v Narodnem muzeju Slovenije v Ljubljani. Na področju današnjega mesta Višnje Gore je bilo v rimski dobi vojaško naselje Magisma. Ko so pred nekaj desetletji v Višnji Gori gradili vodovod, so odkrili tudi rimske lončene vodovodne cevi. Prvotno naselbino Stari trg pisni viri omenjajo že leto 1269. Naselbina se je ohranila vse do danes in leži nižje pod gričem. Od srednjeveške naselbine je delno ostalo ohranjeno mestno obzidje in stolp ter razvaline starega gradu gospodov Višenjskih iz 11. Stoletja (520 m).

Leta 1946 so Višnjani ustanovili mestno šolo, ki je bila 9. v današnji Sloveniji. Višnja gora je imela tudi sodišče, ki se je nahajalo v dvorcu Višenjskih grofov. Sodišče so kasneje premestili v Grosuplje. Pred drugo svetovno vojno je bil kraj sodni okraj, po njej občina, danes pa je le krajevna skupnost.

Zanimivo je povedati, da so v Višnji Gori prebivali in delali zelo znameniti ljudje, Janez Cigler, višnjegorski župnik in pisatelj, napisal je prvo Slovensko izvirno povest Sreča v nesreči, Janez Čandek prevajalec in pridigar ter baron Peter Anton Codelli, ki je imel tudi svoj dvorec in botanični park. Josip Jurčič doma iz Muljave je napisal literarno delo Kozlovska sodba v Višnji Gori, ki je znana tudi v širšem slovenskem prostoru. Omenjam ga, ker je tudi on obiskoval šolo v Višnji Gori.

Višnja Gora je edino mesto v občini; njegove mestne pravice izvirajo iz leta 1478. Znamenito je staro mestno jedro z mestno hišo, cerkvijo sv. Ane, Valvazorjevimi vodnjakom, postavljen leta 1872, v zahvalo Valvazorju, ker je pisal o Višnji Gori in zaščitnim znakom - višnjanskim polžem. Na drugi strani avtoceste je barokizirana župnijska cerkev sv. Tilna iz leta 1450.

Slika: Mesto Višnja Gora

LEGENDA O POLŽU

Simbol Višnje gore je polž, priklenjen na zlato verigo. Po legendi je bil v bitki pri Sisku ranjen sin žene Beneškega doža. Viteza je na potovanju našla hči višnjegorskega grofa – Sofija Višnjegorska, ki se je odločila, da bo skrbela za viteza. Vsi so bili prepričani, da bo vitez umrl. Vendar je po dolgem okrevanju preživel. Višnjegorski grof je poslal po kraljico Beneške republike, ki je že dolgo mislila, da je njen sin mrtev. V zahvalo je Višnjegorskim grofom podarila polžjo hišico v premeru okrog 10 – 15 centimetrov, okrašeno z diamanti. Polžjo hišico so Višnjegorski grofje podarili mestu. Nekaj časa so jo hranili v mestni hiši, mestni veljaki so vanjo ob slovesnostih natakali vino in z njo nazdravljali. Dragocen polž je kmalu izginil neznano kam, zato so razočarani meščani dali narediti novega, čeprav so ga priklenili na verigo, se je tudi za tem izgubila vsaka sled. Ostala je le legenda.

Slika: Polž z verigo

OPIS POTI POT DVEH SLAPOV

Pot dveh slapov je speljana ravno v nasprotno stran, kakor poteka Jurčičeva pot. Parkiramo pri župnijski cerkvi sv. Tilna, ki stoji v Žabjaku severno od Višnje Gore. Od tu gremo v smeri

Slika: Farna cerkev sv. Tilna

Ljubljane vzporedno z avtocesto, mimo Višnjegorskega priključka za avtocesto; glej markacijo. Hitro pridemo v verski kompleks Dedni dol, kjer lahko vidimo drugo poleg druge, cerkvi žalostne matere božje in sv. Duha z zidanimi kapelicami križevega pota.

Slika: Kapelici v Dednem dolu s križevim potom.

Nekaj časa hodimo po asfaltirani cesti mimo travnikov in njiv, kmalu pridemo do posameznih hiš, pri kapelici zavijemo levo čez potok, mimo še lepo vidnega Mleščevega mlina, od tu naprej gre pot naravnost po bukovem gozdu, nekaj časa po levi, nato po desni strani potoka, po lesenih mostičkih. Če se na pot podamo zgodaj spomladi, imamo občutek, da niti sneg še ni skopnel, saj je pokrajina bela od cvetočih zvončkov, velikih zvončkov, teloha, med njimi pa kakor sonček žarijo rumeni cvetovi lapuha. Rečica je še pred desetletji poganjala veliko mlinov, žag in malih elektrarn.

Po slabi uri hoje zagledamo lehnjakov slap potoka Višnjice. Lehnjak, nekateri mu pravijo lahkovec, je v geološkem pogledu najmlajši kamen. Nekdaj je to bil imeniten gradbeni material, saj so bile hiše zidane z njim suhe in tople. Veliko kamna s tega območja je vzdane v stene Stiškega samostana.

Slika: Slap potoka Višnjice

Ob slapu se lahko povzpne po lestvi ali pred slapom po stopnicah in ob potoku navzgor proti izviru. Potok Višnjice je zelo zanimiv, izvira globoko v Dednem dolu. Izvir potoka, ki se napaja iz več manjših virov, je zelo slikovit, saj je sestavljen iz več virov. Nato se pot nekoliko zravnja, in zopet malo strmeje vzpenja, da nas pripelje do izvira Višnjice. Izvir Višnjice v Dolenjskem podolju leži 640 metrov nad morjem in v svojem zgornjem delu teče po dinarski tektonski prelomnici in je edini, ki v površinskem toku doseže reko Krko. Po nekaj metrih zavije pot levo, držite se markacij (table na katerih je napisano Pot dveh slapov) mimo košenin na cesto v bližini vasi Blečji vrh, nadaljujemo desno po makadamski cesti, tu pa kmalu opazimo opozorilno tablo Revir medveda, še nekaj deset minut hoje, pa smo že pri prvi kontrolni točki, mimo križa do razglednega stolpa na Kuclju, 748 m, ki je tudi najvišja točka.

Sliki: Markacija

Območje medveda

Stolp na Kucelju je geodetska točka 1. reda, z njegovega razgledišča je proti severozahodu lepo viden naš najvišji vrh Triglav, ter veliko drugih vrhov vse do Kamniško Savinjskih Alp, proti jugozahodu pa nam pogled seže vse do Snežnika. Tik pod samim vrhom pa so vidne vasi Trebeljevo, Prežganje ter Poljane nad Stično. Kucelj je mejni vrh med občino Ivančna Gorica in občino Grosuplje. Tukaj si vzamemo čas za ogled okolice, saj imamo res veliko videti, si odpočijemo in žigosamo kartončke. Od razglednega stolpa 300 m naprej zavijemo desno v gozd in počasi nadaljujemo pretežno navzdol do vasi Gornje Brezovo, pri kapelici zavijemo ostro na levo na zgornjo pot, po kakih 300 m asfalta pa zavijemo na kolovoz desno in navzgor naravnost na Gradišče, 706 m.

Slika: Kucelj, najvišja točka poti, razgledni stolp

Tu stoji lesen križ Marije Snežne, kjer imamo domači planinci vsako leto sveto mašo za srečno pot v planinstvu in življenju. Pohodnik si tukaj lahko tudi počije oči, si ogleda Grosuplje z Radenskim poljem in vse do Polževske planote.

Spustimo se navzdol, po najbolj shojeni poti, v vas Vrh nad Višnjo Goro do kmečkega turizma Habjan, kjer se lahko okrepcamo, ter odhod v dolino do vasi, kjer nas drugi odcep levo pripelje do naslednje kontrolne točke. Tu nas vedno čaka tudi topel čaj. Pot nadaljujemo naravnost proti gozdu in kmalu pridemo do izvira potoka Kosce. Ime Košca je najbrž prvotno bilo Kožca, še prej pa Kašca. Zunanje sile namreč lehnjak na površini hitro načenjajo in

drobijo v kaši podobne drobce, ti se ob nalivih oddaljujejo in odlagajo na mirni strani struge in jo tako spreminjajo. Nadaljujemo po strmih stopnicah ob slapu navzdol do prve klopi, si ob gledanju lepot slapa nabere moči za naprej. Le kdo bi verjel, da lahko mah ustvarja slapove? Lahko... s pomočjo vode, bogate s kalcijem, karbonatom, malo parcialnega tlaka pri pršenju kapljic... in mah dobi sedimentni oklep. Skoraj šolski primer, je prijetna dolinica s potokom Kosca blizu Višnje Gore. V zatrepu 2 km dolge doline, tik pod izvirov potoka, se bohotijo lehnjakove kopice, obraščene z mahom preko katerega pahljačasto teče potok in gradi svojevrstno vodno zaveso. Po obilnejšem dežju se slap spremeni v hrupnega divjaka. V sušnih obdobjih voda le polzi preko 20 m visoke lehnjakove stene v nešteti nežnih vodnih kapljicah.

Slika: Slap kosce

Najvišji slap na lehnjakovi podlagi, v Sloveniji, je ravno slap Kosca pri Višnji Gori. Med vrhom spodnjega slapa in dnom zgornjega slapa je približno 10 m z lehnjakom prevlečene police. Nad njim se v več stopnjah dviga skoraj 20 m visok zgornji slap. Malo nad njim se soteska zapre s strmimi stenami izpod katerih izvira potok.

Slap je zanimiv v vseh letnih časih, če je zima dovolj mrzla in dolga je zaledenel, spomladi je najmogočnejši zaradi obilice vode, poleti in jeseni pa ves obdan z mahom in zelenjem. V poletnem času bomo poplačani z vonjem ciklam, svežino in prijetno senco soteske, mirom in harmonijo, katero danes premore samo še sama sebi prepuščena narava.

Do konca poti imamo še približno 30 minut hoje. Potok večkrat prečimo, stopamo po večjih stabilnih kamnih na drugo stran potoka. Še naprej se strmo spuščamo vseskozi ob potoku mimo še nekaj manjših slapov, raznih tolmunčkov, enkrat po levi, drugič spet po desni, pazljivo po lesenih mostičkih, da pridemo do kolovoza. Kolovoz nas pelje navzdol do makadamske poti in naprej po asfaltirani cesti proti Višnji Gori, kjer smo začeli pohod.

Slika: Brvi na potoku Kosca

Mimogrede, če imamo veliko časa, da vzamemo pohod za lep izlet, si tu od spomladi do jeseni lahko nabiramo več vrst gob, po lepih neokrnjenih košeninah in travnikih zdravilna zelišča, naredimo lahko zelo lepe fotografske posnetke, se naužijemo svežega zraka, se okrepčamo in nabereemo veliko energije za lep čas.

LEGENDA O SLAPU KOSCA

Govori o škratu, ki naj bi tu pod neko skalo prebival in strašil gobarje, da so raje zavili stran od vode, ko so ga slišali ječati. Škrata sedaj ne bomo videli, morda se sedaj on boji nas?

BIOLOŠKI POMEN LEHNJAKA

Lehnjakove pregrade imajo poseben pomen tudi pri samem življenju potoka, prispevajo namreč k večji habitatski pestrosti, saj se tu nahajajo specifično prilagojene rastlinske in živalske vrste. Pod lehnjakovimi pregradami se nahajajo tudi pomembna drstišča številnih ribjih vrst. Rastline in sam lehnjak predstavljajo dober substrat za številne bentološke organizme.

KAMNINE

Najstarejše kamnine najdemo v okolici Višnje gore, gre za sivi glinasti skrilavec, peščenjak in konglomerat iz obdobja perma in karbona. Sklade iz anizijske stopnje najdemo severno od Kuclja, plasti te stopnje so razvite kot svetlo siv dolomit. Sklade iz spodnjega dela ladinjske stopnje lahko zasledimo na Kuclju pri Višnji Gori in v njeni okolici. Na Kuclju so v spodnjem

delu zelenkasti tufi, nad njimi leži ponekod dolomitni konglomerat ali črn ploščat in gomoljast apnenec. Zgornji del teh skladov zaključujejo na Kuclju in pri Višnji Gori lepo skladoviti temno sivi rožnati dolomiti s plastmi rdečkastega dolomitnega laporja. Debelina teh skladov je na omenjenem območju do 150 metrov.

Ker je bilo tektonsko dviganje planot okoli Višnje Gore in Stične mlado in ker prevladuje triasni dolomit, je vrtač malo, še manj je jam. Bolj znana jama je Šimenkova jama pri Mekinjah, skozi katero teče voda, ki na površje izvira pri Viru, tu je naravoslovec Scopoli našel »mlade zmaje«, jim dal strokovno ime *Proteus anguinus* - človeška ribica in kot prvi predstavil Evropi. Šimekovo jamo je Josip Jurčič opisal v svoji povesti, kot Jama po kateri se pride na oni svet. Izvir Virskega potoka je tudi zaščiten z Naturo 2000.

ZAKLJUČEK

Pot sem prehodil že večkrat, pa vendar, vedno vidim kaj novega. Zanimivo jo je prehoditi v različnih letnih časih. Spomladi, ko vse odganja in brsti, iz zemlje že molijo svoje glavice znanilke pomladi. Drevesa zelenijo, poleti nam dajejo zelo močno senco. Tekoča voda, življenje v njej, različni kamni, vsa zvijugana struga, krasni slapovi potoka, cvetoči in dišeči travniki, gobe, zaščitene in nezaščitene rastline, pri Mleščevem mlinu pa zelo prijazna gospa; vse to se mi je prijetno vtisnilo v spomin. Jeseni odpada listje, vse šumi, voda in listje, narava vsa mavrična, res za dušo. Zima bela, ledena, mrzla pa kljub temu deluje toplo. Pot je primerna za vse vrste pohodnikov, za šolarje, družinske izlete. Je krožna, začneš v Višnji Gori, končaš v Višnji Gori. Višnjo Goro si lahko zelo natančno ogledaš, saj ima zelo bogato zgodovino mesta, veliko kulturnih in naravnih znamenitosti.

To pot sem izpostavil iz vidika varuha gorske narave zato, ker menim, da je potrebno zaščititi naravne vrednote, saj je nujno potrebno, da tudi našim zanamcem ostane nekaj lepega - naravnega. Potrebno je ohranjati življenjski prostor živali in rastlin in s tem zagotavljati ravnovesje v naravi.

VIRI IN LITERATURA

Zbornik občin Grosuplje, Ivančne gorice, Dobro polje

Internet: sl.wikipedia.org/wiki/višnja_gora

Turistični zemljevid občine Ivančna Gorica

Miklavčič S., 2006. Dipl. delo. Kras severozahodne Dolenjske s poudarkom na občini Ivančna Gorica.